

ราชกิจจานุเบกษา

กรมมหาดไทย

เล่ม ๑๐ แผ่นที่ ๕๖ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๓๓ ๕๕๕

สารบัญ

พระราชบัญญัติตั้งศาลรับสั่ง	หน้า ๕๕๕
พระราชกฤษฎีกา	หน้า ๕๕๘
ข่าวเพลิงไหม้	หน้า ๕๐๖
ข่าวเสด็จ ๕๐๓	หน้า ๕๐๖
ข่าวพระวรวงศ์เธอ	หน้า ๕๐๖

เป็นการพิเศษ ครั้งหนึ่ง

สำหรับ ชำระ คนใน บังคับ ลยาม

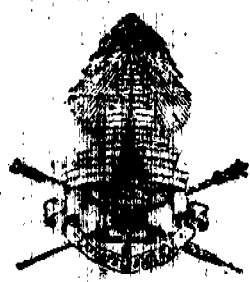
ที่ ต้อง ทาว่า

กระทำ ความ ร้าย ผิด กฎหมาย

ที่ หุง เชียง คำ แด ที่ แก่ง แจก

เมือง คำ มาญ

มี พระบรมราชโองการ หมาย พระขัติยา
 สุนทรภักดิ์ ใน พระบาทสมเด็จพระปรเมนทร
 มหาราช พุทธมรณะ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 สยาม ให้ ประทาน ให้ ทราบทั่ว กัน ว่า

พระราชบัญญัติ
 ตั้งศาลรับสั่ง

กรมมหาดไทย

ได้ทรงพระราชนิพนธ์ถึงความข้อ ๓ ใน
หนังสือสัญญาทศวรรษที่ไทยทำกับไว้ ใน
ระหว่าง อรรถราชทูตผู้ มีอำนาจเต็ม ฝ่าย สยาม
กับ ฝ่าย ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม
รัตนโกสินทร์ ค.ศ. ๑๑๒ นั้นแล้ว

ด้วย คน ใน บังคับ สยาม บาง คน ต้องทำ
การทำความร้ายผิดกฎหมาย ต่อ คน
ใน บังคับ ฝรั่งเศส แห่งหนึ่ง ที่ทุ่งเชียงคำ
เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน รัตนโกสินทร์ ค.ศ. ๑๑๐
อีกแห่งหนึ่ง ที่แก่งเจ๊กเมืองคำมวง เมื่อวันที่
วันที่ ๓ มิถุนายน รัตนโกสินทร์ ค.ศ. ๑๑๒ นั้น
แต่มีพระบรมราชโองการว่า จะให้ไต่
การทำความความที่ไทยสัญญาไว้ ในฝ่ายไทย
ให้สำเร็จโดยเต็มโดยตรงทั้งสิ้น แลถ้า
ความร้ายผิดกฎหมาย อย่างหนึ่ง อย่างใด เมื่อ
ไต่พิจารณาเสร็จแล้ว จะให้ความมีหลัก
ฐานว่า คน ใน บังคับ สยามผู้หนึ่งผู้ใด
ไต่กระทำแล้ว ก็ให้ มีโทษ ตามโทษานุโทษ
นั้น

จึง ทรง พระ ปรมาภิไธยเกล้าฯ ให้ ทรา
พระ ราชบัญญัติไว้ ดังต่อไปนี้ คือ
ส่วนที่ ๑ ว่าด้วยตั้งศาล
ข้อ ๑ ว่าให้ตั้งศาลรับสั่ง พิเศษ
คราวหนึ่ง ขึ้น มีอธิบดี ผู้พิพากษาใหญ่
ผู้หนึ่ง กับผู้พิพากษา รอง ๑ นาย พร้อมกัน
ชำระคดีความ ความ กฎหมาย แล ความ
ความจริง เพื่อสำหรับ พิจารณาคน ใน บังคับ
สยามผู้ต้องทำว่า การทำความร้ายผิด
กฎหมาย ต่อคน ใน บังคับ ฝรั่งเศส ใน ภาค
แคว้นอันไทยกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ศาล
นี้ให้เรียกว่า ศาลรับสั่ง พิเศษ สำหรับชำระ

ความ ที่ เกิด ใน ที่ ทุ่งเชียงคำ แคว้นแคว้น
เมืองคำมวง

ข้อ ๒ ผู้ที่มีนามต่อไปนี้ ให้เป็นอธิบดี
ผู้พิพากษาใหญ่ แลผู้พิพากษา รอง โดย
ลำดับกัน ในศาลอันกล่าวมาแล้วนั้น ดังนี้

พระเจ้าน้องยาเขม	กรมหลวงพิชิต
บริรักษ์	อธิบดี ผู้พิพากษา
พระยาสิทธิราช เทโชไชย	ผู้พิพากษา รอง
พระยา อภัยรวมฤทธิ	ผู้พิพากษา รอง
พระยา เทเวศร์วงษ์วิวัฒน์	ผู้พิพากษา รอง
พระยา ขรรค์สารนิติ	ผู้พิพากษา รอง
พระยา ขรรค์สาร เสด็จ	ผู้พิพากษา รอง
พระยาฤทธิรงค์ระเณศ	ผู้พิพากษา รอง

ข้อ ๓ ผู้ที่มีนามต่อไปนี้ ให้เป็นผู้กระทำ
การ ใน ศาล อัน กล่าวมาแล้ว ใน ตำแหน่ง
ทนายแผ่นดิน คือ หลวงสุนทรโกษาภิธาน
ศัลย์ บำเรอหุ้มแพร

ข้อ ๔ บรรดา ผู้ที่ไทยรับตำแหน่ง ตาม
ความข้อ ๒ แลข้อ ๓ แห่ง พระ ราชบัญญัติ
ให้กระทำ การ ตลอดเวลาที่ จำเป็น จะต้อง
พิจารณาแลคดีสิ้น คดีความ ทั้งหลาย ที่
มาในข้อ ๑ นั้นจนแล้วเสร็จ แต่เพื่อ
จะป้องกันเหตุช่วยใช้ อันตราย ด้วยประการใด ๆ
ซึ่งผู้พิพากษา จะไม่สามารถมา กระทำ การ
ให้เต็มหน้าที่ได้จน ตลอดเวลา คดีคดีแล้ว ให้
ผู้แทนเสนาบดีว่า การยุติธรรม มีอำนาจ
จัดสรร เขาผู้อื่น ใน พวก อธิบดีผู้พิพากษา
ฎาผู้พิพากษา รอง ใน ศาล ทั้ง ๓ ที่ สยาม
สถิตย์ยุติธรรม ณ กรุง เทพบุรี ๒ นาย ๓ นาย
ไปหนึ่งฟัง ความ ใ้รู้ เรือง ตลอด สำหรับที่ จะ

ให้รับคำแห่งแทนผู้ที่มีเหตุ มาหนึ่งศาล
ไม่ไต่ ค้วย

ข้อ ๕ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลนี้ มี
อำนาจที่จะกำหนดที่ซึ่งจะนั่งศาลชำระ ความ
แต่ที่จะตั้งผู้ซึ่งจะกระทำการ เวลาหนึ่ง เช่น
ขกรรชักรศาล เป็นเสี้ยน เป็นล่าม
เป็นนักการ และพนักงานต่าง ๆ สำหรับ
กับศาลนี้ และที่จะกำหนดหน้าที่แลเงิน
ค่าแห่งของพนักงานผู้รับนี้ ค้วย

ส่วนที่ ๒ วิชัยคดี

ข้อ ๖ บรรดาหนังสือสำคัญทั้ง หลาย
หนังสือโต้ตอบไป มา ไป นอก ราชการ ใน
ราชการ และเจ้าที่ไป บรรดา ข้อ ความที่จะใช้
ใน ศาลได้ อันเป็นความเกี่ยวข้องกับคดี
ทั้งหลายที่กล่าว มาข้างต้นแล้ว ซึ่ง ราช
าธิบดีมีอยู่ ฤจะไต่ ค้วยไปก็ ฤจะ
ราชทูตวิชัยลิกฝรั่งเศส ได้ส่งแล้ว ฤจะ
ไต่ ส่งมายัง เสนอขก ว่า การต่าง ประเทศนั้น
ก็ ฤจะ เสนอขก ว่า การต่าง ประเทศส่ง ได้
แก่ ทนาย แล่นทิน ผู้ที่ไต่ รับคำแห่ง ตาม
ความข้อ ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๗ เมื่อไต่ รับ แลไต่ อ่านหนังสือ
ทั้งปวง ที่กล่าวมาใน ข้อ ๖ แลไต่ ปฤกษา
หาฤ ใน เรื่องนี้ กับผู้แทนพิเศษ รับ
คำแห่งมา แต่ ภายนั้นแล วิชัยลิกฝรั่งเศส
ตาม ความข้อ ๓ แห่งหนังสือคอน เวนชัน ลง
วันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๖๒ นั้น
แล้ว ทนาย แล่นทิน จะไต่ ร้าง ส่งต่อ อธิบดีผู้
พิพากษาเนนคำ ทสอง ค้วย ๆ หนึ่งใน ค้วย
คดีที่ทั้ง เช่น ค.ศ. ๑๘๖๒ อธิบดีผู้หนึ่ง ว่า ค้วย คดี

ที่แห่ง เจ็ด เมือง คำ มอญ ใน คำ ทสอง
ค้วยนี้ ต้องให้ มี

๑ ข้อผู้ที่ต้องหาว่า กระทำความร้าย
ผิด กฎหมาย

๒ ความร้ายผิดกฎหมายที่ว่าผู้หนึ่ง ๆ
ไต่ กระทำ

๓ โทษ ซึ่งจะมีแก่ผู้ที่ ไต่กระทำความ
ร้ายผิดกฎหมายนั้น ๆ ตาม พระ ราช กำหนด
กฎหมายฝ่าย สยาม

ข้อ ๘ ภายในกำหนดสาม วัน ตั้งแต่
ให้รับคำหาทั้ง สอง ฤจะ ค้วย ไต่ ค้วยหนึ่ง
แล้วก็ ฤจะ ให้อธิบดีผู้พิพากษาออกหมาย
เกาะทิวผู้ต้องหาไว้ แลใน ขณะเดียวกันนั้น
ให้กำหนด วันเวลาโดยเร็ว พอสมควร ที่ จะ
เรียกตัวผู้ต้องหา มาพิจารณาขก นำศาลได้ ๆ
การแก่ ข้อ ความ ที่กล่าวโทษ หาผิด ของ
ผู้หนึ่ง กำหนดวันเวลานี้ให้บอก ล่วง นำโดย
เวลาสมควร ให้ทศ ฝรั่งเศส กับผู้แทน พิเศษ
ของ วิชัยลิกฝรั่งเศส ทราบ ค้วย

ส่วนที่ ๓ การพิจารณา

ข้อ ๙ ณวันที่กำหนดนี้ เมื่อไต่
ตัวผู้ที่ต้อง หา มา ยังศาล แลไต่ ทว
สอง ส่วน ไม่ผิดตัวแล้ว ใน วันที่ นั้น จะไต่
อ่านคำหา แลทำให้การ ฤค่าพยานอื่น ๆ
ซึ่งไต่ นำ มาว่าความหาเอาผิดนั้น ให้ผู้
ต้อง ทรา ฟัง ถ้าคำเหล่านี้ได้เขียน มาเป็น
ภาษาต่าง ประเทศ แลผู้ต้อง หา นั้น ต้อง
การ จะ ฟัง ก็ให้ แปล ออก เป็น ภาษาไทย
ค้วยแล้ว อธิบดีใน ศาลนั้น จะไต่ถาม ผู้
ต้อง หา ว่า จะไต่ การ แก่คำหาเป็นประการ

โดยข้าง คำที่ผู้ต้องทากล่าวคำใด ๆ จะได้
 ตกลงไว้ แล อ่าน สอบ ทาน ให้ถูกต้อง
 แล้ว จะใช้เป็น หลักฐาน ในการ ที่ผู้ต้อง
 ทาจะพิรุธนี้ ไม่ต้องสืบพยานอื่น ประกอบ
 ซักก็ได้ ถ้าผู้ต้องทารับตามคำทรา แล
 ไม่ได้ให้การต่อสู้ ถ้าไม่ได้ยกเหตุที่ควร
 ลกหย่อนโทษ ขึ้นให้การแก้แล้ว ศาลก็พึง
 พิจารณาเป็น สัจ แล ตักสินไว้ตามนั้น

ถ้าผู้ต้องทาผู้เดียว ถ้าหลายคน ก็ที่
 จะหลบหลีกหนี รอดไป ถ้าไม่ มายัง ศาล
 อีกต่อไป พ้นกำหนดสืบวันแล้ว ให้ศาล
 พิจารณาความต่อไป เสมอเหมือนกับผู้
 ใด อยู่ในศาล แลไม่ได้ให้การต่อสู้ ถ้า
 ไม่ได้ยกเหตุที่ควร ลกหย่อนโทษ ขึ้น ให้การ
 แก้ขึ้นเหมือน กัน

ข้อ ๑๐ ให้ผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งต้องทานั้น
 มีอำนาจ ที่จะแก้ ทนาย ช่วยสู้ความไว้
 นายหรือผู้หลาย นาย แต่ทนายนั้น ต้อง
 เป็นผู้ มีคุณสมบัติ อันได้ยอมให้ว่าความ
 ในศาลฝ่าย สยามนั้นด้วย แลผู้ต้องทานั้น
 จะไว้รับอนุญาตให้ตัวเอง ถ้าทนายของผู้
 นั้นให้การแก้คำหา ให้เต็ม ข้อความ
 แลให้การซัก ใช้พยานคนใดคนหนึ่ง ซึ่งเป็น
 พยาน ข้างฝ่ายอื่นไว้ แลสืบถามพยาน
 ถ้า คำพยาน อันใด ที่ จะสู้ความ ของตนไว้
 ให้ผู้ต้องทา ถ้าทนาย ของผู้ต้องทา ส่ง
 รายชื่อพยาน ของตนนั้น ให้แก่ทนาย
 แผ่นดิน ทนายด้วย

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้ต้องทาได้ให้การแก้คำหา
 เสร็จแล้ว ทนายแผ่นดินผู้หนึ่ง จะได้ข้าม

รายชื่อพยานผู้ ซึ่ง ทนายแผ่นดิน ถ้าผู้ท
 วยี่ขลิค ฝรั่งเศส ถ้าผู้ต้องทาจะขอได้
 นำมาเบิกความในศาลนั้นแล้ว อธิบดีผู้
 พิพากษา จะได้เรียกพยานเหล่านั้นมา ตาม
 ลำดับชื่อแล้ว จะได้ มีคำสั่งให้ออกไป
 พักอยู่ยังห้องสำหรับพยาน ที่ จะไว้ รอ
 คอยอยู่ จนกว่า จะได้เรียก เข้า ไปเบิกความ
 ในศาลนั้น

ข้อ ๑๒ พยานทุก ๆ คน จะได้เรียกให้
 มาเบิกความแยกกัน ทีละคน แลอธิบดี
 ผู้พิพากษาจะไว้วินิจฉัยว่า จะเรียกพยาน
 คนใดมาเบิกความก่อนแล หลัง ตาม ลำดับกัน

ข้อ ๑๓ คำพยานทุก ๆ คำ จะได้เป็น
 คำอัน สบายตาม แอข ถ้าตามวิธี ซึ่ง
 พยานนั้น อนุญาตว่า เป็นที่นับถือผู้รัก
 ในใจ ของพยานนั้นแล้ว

ข้อ ๑๔ ทนายแผ่นดิน แลผู้ท
 วยี่ขลิคฝรั่งเศส จะซักใช้พยานคนใดคนหนึ่ง
 ซึ่งผู้ต้องทานำ มาสืบนั้นก็ได้

ข้อ ๑๕ คำพยานอันใด ที่ได้มาเบิก
 ความในศาล เป็นภาษาที่ผู้ต้องทาไม่เข้าใจ
 แล้ว ก็ให้ล่าม แปลให้ฟัง ในเวลาที่เบิก
 ความในศาลนั้น

คำพยาน อันใด ที่ได้มาเบิก ความ เช่น
 สยามภาษา ถ้าเป็นภาษาอื่น ในทวีปเอเชีย
 แล้ว จะไว้แปล เช่น ภาษาฝรั่งเศส ในเวลา
 ไทเวลาหนึ่ง ซึ่งผู้แทน วยี่ขลิค ฝรั่งเศส
 ปรารถนา จะไว้แปล

ห้ามไม่ให้ผู้ต้องทาก็ได้ ถ้าผู้ใดผู้หนึ่ง
 ซึ่งได้ ให้การเป็น คำพยาน เขียนไว้ ถ้าเบิก

ความด้วย ปาด ก็คือ เสน่ล้ามในคดี เรื่อง โท
เรื่องหนึ่ง ในคดีนี้

ข้อ ๑๖ ในเวลาชำระความนี้ ศาล จะ
เห็นสมควรเอง ถ้าผู้ความฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง
จะร้องขอ ก็ให้ศาลหมายเรียกคนในบังคับ
ไทย มาได้ การเป็นพยาน ถ้าให้นำ หนังสือ
สำคัญ อันใด มา ถ้าจะซักถามผู้นั้น ก็ได้
และถ้าเป็น การ จำเป็น ศาล จะออกหมาย ให้
คณะกรรมการ ผู้นั้น มาได้

ข้อ ๑๗ ถ้าความปรากฏเห็น ว่า คนใน
บังคับต่างประเทศ จะเบิกความเป็น แก่น สว
ในคำพยาน ของ ฝ่ายใดก็ตาม ฝ่าย จำเลยก็
ศาล จะขอให้เสนอคดี ว่าการต่าง ประเทศ จัก
ควรตามความ จำเป็น จะต้องคิดกับราชทศ
ฎา กงสัด ต่างประเทศ ผู้ที่สมควร จะ จัดได้
เพื่อ ที่ จะให้คน ในบังคับต่าง ประเทศ นั้น ไป
มา ยังศาลนี้ ก็ได้ เงิน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่าย
อื่น ๆ ของพยานเหล่านี้ จะได้จ่าย
เงินหลวง ได้

ข้อ ๑๘ ผู้ต้องหา จะร้องขอ เมื่อ พยาน
ได้ เบิกความ แล้วนั้น ว่าให้ พยานบางคน
ออกไปเสีย นอกศาลก็ได้ แต่ จะร้องขอ ให้
ถามพยานคนหนึ่ง ๆ หลาย คน อีกโดย ตาม
คดีละคน ถ้าให้ เบิกความ ยัน กัน ต่อปาก ซึ่ง
กัน แต่ กัน ก็ได้ อธิบดี ผู้พิพากษา จะ บังคับ ให้
ก็ได้ แต่ ทนาย แล่นดิน จะ ร้อง ขอ ให้ ทำ
อย่างนั้น ย่าง ก็ได้ เหมือนกัน

ข้อ ๑๙ ถ้าหลาย คนต้องหา ใน คดี เรื่อง
เกี่ยว กัน แล้ว ในเวลา ตามพยาน อยู่ ถ้า ตาม
แล้ว ก็คือ อธิบดี ผู้พิพากษา จะ บังคับ ให้ผู้ต้อง
หาคน คนหนึ่ง ๆ จะ ถูกหลาย คนออกไปเสีย นอก

ศาลก็ได้ แล จะแยก ตามผู้ต้องหา ที่ละคน
ในเหตุการณ์ บางข้อ ใน คดีนั้น ก็ได้ แต่เมื่อได้
เรียกผู้ต้องหา ที่ให้ ออกไปนอก ศาลนั้น
กลับ เข้า มา ยัง หน้าศาล ของ โท อธิบดี ผู้
พิพากษา ต้องบอก ให้ผู้ต้องหา นั้น ทราบ
ความที่ พิจารณา ได้ ในเวลาผู้ต้องหา ไม่
ได้อยู่ ใน ขณะนี้

ข้อ ๒๐ อธิบดี ผู้พิพากษา เป็น ผู้วินิจฉัย ว่า
จะ ลำคัญ ข้อหา ตามความ ที่ว่า เป็น จึง หลวง
ข้อ ข้อ ผู้ที่ ต้องหาหลาย คน ใน คดี อันเกี่ยว
กันนี้ ควร พิจารณา ขอโต ก่อน แล หลัง

ข้อ ๒๑ เมื่อ โท สืบสวน ทวนพยาน แล้ว
แล้ว ทนาย แล่นดิน จะ ได้ ร่าง จดหมาย ข้อ
บัญญัติ ตาม กฎหมาย แล ตามความ จริง ซึ่ง
ศาล จะ ตัดสิน ได้ ออก ต้องให้ ใน การ ที่ ทนาย
แล่นดิน จะ ทำนี้ จะ ต้อง พึง ตามความ เห็น
ซึ่ง ผู้แทน รัฐบาล ฝรั่งเศส จะ พึง แข็งความ
ให้ทราบ เพื่อ เป็น ที่อุกหนุน ใน คำหา นั้น
ด้วย แล้ว

ขณะนั้น ผู้ต้องหา ถ้า ทนาย ของ ผู้ต้อง
หา นั้น จะ ได้ กระทำ คำชี้แจง ร้อง ต่อศาล
แล้ว ถ้า ทนาย แล่นดิน เห็น ควร จะ ทำคำ
ขอขอร้อง ต่อศาล ก็ได้ แต่ คำ ท้าย ที่สุด ก่อน
ตัดสิน นั้น ให้เป็น ข้าง ผู้ต้องหา ถ้า ทนาย ของ
ผู้ต้องหา ได้ กล่าว ต่อ หน้าศาล แล้ว จะ ได้ เลิก
นั่ง ศาล สำหรับ ไป ประย สัตย์ ตัดสิน กัน

ข้อ ๒๒ ให้ อธิบดี ผู้พิพากษา มีอำนาจ
ตามความ ที่ จะ คิด เห็นชอบ ใน การ ที่ จะ ได้
บังคับ บัญชา ให้ การ เป็น ไป โดย ควร เพื่อ ที่
จะได้ ศาล คิด เห็น การ ที่ จะ เอา โทคน ไป ให้

ในที่ ลุก ความได้ แจ่ม แสง ชัด เจน แล เพื่อ
ระ ยก เลิก เสีย ซึ่ง เหตุ ทั้ง หลาย อัน ปรากฏ
ว่าเป็น ขรรณคา ประวิง ความ โดย ไม่มี ผล กับ
การ ว่า ความ แล สู้ ความ นั้น

ข้อ ๓๓ เมื่อ ใ้ ลง มือ ชำระ ความ ครอง ครั่ง
แล้ว ก็ ใ้ เข้ ศาล พิจารณา ต่อ กัน ไป อย่า
ใ้ ต้อง หยก ห้อย น ที่ ไม่ จำ เป็น ใ้ ศาล กระ
ทำการ แต่ เฉพาะ ใน เรื่อง ความ ที่ ตึง ศาล นี้
ชน แล้ว แล ใ้ พิจารณา ความ ต่อ ตัก หนึ่ง
กัน ไป อย่า ใ้ ต้อง หยก ยิง โทษ แล อื่น นอก
จาก การ ซึ่ง เป็น ขบ ข้าง ขัน คำ ตัก สิ้น นี้ ใ้ ไ้
อ่าน ใน ศาล ที่ เข้ ศาล อย่าง ชำ ที่ สุก ภายใน
๓๔ ชั่วโมง นับ ตั้ง แต่ เวลา พิจารณา ความ นั้น
แล้ว เสรี

ส่วนที่ ๔ การ ตัก สิ้น

ข้อ ๓๔ คำ ตัก สิ้น นี้ ใ้ เรียง ลง ไว้
แล ใ้ ลง ชื่อ อธิบดี ผู้ พิพากษา ผู้ พิพากษา
รอง ๖ นาย กับ ข้าราชการ ศาล ด้วย จะ ต้อง
มี คำ วินิจฉัย วิสัชนา ข้อหา ทั้ง หลาย ที่ เกี่ยว
ข้อง แก่ ผู้ ต้อง หา ทั้ง ปวง นั้น ตาม ความ
อย่าง นี้

๑ ผู้ ต้อง หา มี ผิด ที่ กระ ทำ ความ ร้าย ผิด
กฎหมาย ซึ่ง กล่าว หา ข้อ เกี่ยว กี่ ก็ หลาย ข้อ
กิติ นั้น ใ้ ไม่มี ผิด

๒ ถ้า ว่า มี คำ ร้อง ยก เหตุ อัน ควร ทวี โทษ
ต่อ ผู้ ต้อง หา ใ้ ว่า มี คำ ยก เหตุ อัน ควร
ลด ห้อย โทษ แก่ ผู้ ต้อง หา กี่ ก็ ผู้ ต้อง หา
นั้น จะ ไ้ กระ ทำ ความ ร้าย ผิด กฎหมาย ใน
เหตุ การ อย่าง เช่น ว่า นั้น ใ้ ไม่มี

๓ ถ้า ว่า มี คำ ไ้ การ แก่ แทน ผู้ ต้อง

หา ว่า มี ข้อ ที่ กฎหมาย ขอม ยก เว้น โทษ ใ้
เป็นการ แก่ ตัว ไ้ แล้ว ประการ หนึ่ง ความ
จริง ที่ กล่าว อ้าง เป็นการ แก่ ตัว นั้น เป็น อัน
ไ้ พิสูจน์ เห็น จริง แล้ว ใ้ ไม่มี อีก ประการ หนึ่ง
ถ้า ไ้ พิสูจน์ เห็น จริง แล้ว ความจริง อัน นั้น
เป็น อัน กฎหมาย ขอม ยก เว้น โทษ ใ้ เป็น
การ แก่ ตัว ใ้ ใ้ ไม่มี

ถ้า ตาม คำ วินิจฉัย วิสัชนา ข้อ ข้อหา
ที่ กล่าว มา แล้ว ชำ นั้น ปรากฏ ว่า ผู้ ต้อง
หา ไม่มี ผิด ใน ความ ร้าย ผิด กฎหมาย แล้ว เมื่อ
ศาล อ่าน คำ ตัก สิ้น นี้ ใน ที่ สุก จะ ไ้ แสดง ว่า
ผู้ ต้อง หา พ้น ผิด แล ใ้ ชล้อย ตัว ไป ถ้า การ
ไม่ เป็น เช่น นั้น หาก ปรากฏ ว่า ผู้ ต้อง หา นั้น
มี เหตุ ควร ทวี โทษ ใ้ ไม่มี เหตุ ควร ลด ห้อย
โทษ แล ไม่มี ข้อ แก่ ตัว ไ้ ตาม กฎหมาย
ไ้ กระ ทำ ความ ร้าย ผิด กฎหมาย ซึ่ง กล่าว ต่อ
ผู้ ต้อง หา แล้ว ศาล จะ ไ้ ว่า โทษ ตาม กฎหมาย
ที่ ไ้ เป็น สำหรับ กับ ความ ร้าย ผิด กฎหมาย นั้น
ศาล จะ ยัง ค้ำ ใ้ ผู้ ต้อง หา ที่ เป็น สัก ค้ำ ว่า ไ้
กระ ทำ ความ ร้าย ผิด กฎหมาย ซึ่ง กล่าว หา นั้น
ใ้ เสีย ค่า เช่า ธรรมเนียม แล ค่า ที่ ไ้ จ่าย
ในการ ชำระ นั้น ทั้ง สิ้น ใ้ แต่ ส่วน หนึ่ง ส่วน
ใด ก็ ไ้

ข้อ ๓๕ ศาล ประจักษ์ ประวิ สัก ค้ำ ใน ข้อ
ความ แล ข้อ ความ ใน คำ ตัก สิ้น นี้ ณ ที่
ที่ สัก ค้ำ ใน ความ ทุก ข้อ ทุก กระ ทง อธิบดี
ผู้ พิพากษา จะ ต้อง ตาม ความ เห็น เฉพาะ ตัว
ผู้ พิพากษา รอง ทุก นาย ทั้ง กัน แต่ ผู้ ที่มี อายุ
มาก กว่า กัน ก่อน • อธิบดี ผู้ พิพากษา จะ ไ้ ออก
ความเห็น ใน ที่ สุก ข้อ ข้อหา อัน ไ้ อัน หนึ่ง

จะพึงเห็น อันไม่ ได้ คัด สิ้น ตลอดจน เว้นไว้ แต่
ได้ เห็น มากกว่า กัน อย่างต่ำที่ สุกก็ ๔
ความเห็น ใน ๗ คนนั้น

ถ้ามีความ เห็น แยก ต่างกัน มากกว่า สอง
อย่างขึ้นไป ในความเห็น ข้อ เดียว กัน แล
ถ้า ในความเห็น นั้น ไม่เห็น อัน เห็น มากกว่า กัน
แต่ อย่างใด อย่าง หนึ่ง แล้ว ผู้พิพากษา ผู้มี
ความเห็น เป็นอัน ไม่ ชะงัด อย่าง บัง แล ผู้ที่
ตั้ง ศาลนั้น จำเป็น ต้อง ยอม ตาม ความเห็น
อย่าง อัน หนึ่ง ปวง

อัน หนึ่ง เป็น พระบรมราชประสงค์ แล เป็น
พระกระแสรับสั่ง เฉพาะ ว่า ในการ ที่ ผู้
พิพากษา อรรถ ความเห็น ต่อ ข้อบัญญัติ
ใน กฎหมาย แล ในความจริง ซึ่ง จะ ต้อง
วินิจฉัย นั้น ผู้พิพากษา ศาลนี้ จะ ได้ คัด
ตรีครอง คู่ แต่โดยใจ เย็น ๆ ใน เหตุ ที่ สมควร
แล แต่ โดยเอา ใจ ของตน เข้า ใส่ ใน ใจ
ของ ลูกความนั้น ซึ่ง ได้ ชะงัด ใจ ให้ เห็น ผิด
ไปโดย อคติ เห็น แล หน้า ขบถกล ๆ เห็น
แก่ชาติ ของ ผู้ใด หนึ่ง นี้ แล้ว คำตัดสิน
ของ ศาล จะ ได้ เป็น การ ที่ สม ใด ที่ สุก
กับ ความจริง แล ความยุติธรรม

ส่วนที่ ๕ ความเพิ่มเติม

ข้อ ๒๖ ศาลที่จะ หนึ่ง ชำระความ กิติ ฤ
สำหรับที่ จะ อ่าน คำตัดสิน กิติ ได้ เป็น ที่
เปิด แผล อธิบดี ผู้พิพากษา มี อำนาจ ที่ จะ
ขอได้ ฤ ห้ามไม่ให้ อยู่ในศาล บรรดา
คนผู้ ที่ กัก ขวาง ฤ ขัก ขวาง ทาง พิจรณา
กิติ ในศาล นั้น

ข้อ ๒๗ ให้เจ้า กว ให้ ผู้ แทน คอเวอน
มนตรี ฝรั่งเศส ไม่ควร ทำ การ ตาม อำนาจ

ซึ่ง ได้ มี ใน หนังสือ สัญญา คอนเวนชัน ลงวัน
ที่ ๓ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๒ ที่ จะ
มาศาล ใน การ ชำระความ นั้น โดย สทก
ทุกประการ

ข้อ ๒๘ ศาลรับสั่ง พิเศษ ที่ ตั้งขึ้น โดย
พระ ราชบัญญัติ นี้ ให้ มี ตราสำหรับ ใช้ ใน
ศาล ตาม อย่าง ที่ ผู้ แทน เสนอ เกย ว่า การ
ยุติธรรม จะ มี หนังสือ วาง แยก ไว้ ให้ ด้วย

ข้อ ๒๙ เจต หมาย เหตุ ของ การ ชำระ
ความนี้ ได้ เขียน ไว้ แล ให้ ลง ชื่อ อธิบดี ผู้
พิพากษา ผู้ พิพากษา รอง กับ ยกระบัตร ศาล
แล ประทับ ตราสำหรับ ศาล ด้วย

เจต หมาย เหตุ กับ ทั้ง คำ ให้ การ พยาน ที่
เขียน มา แล ที่ จด ไว้ ใน เวลา เปิด ความ ที่
ศาลนั้น ให้ รัษา ไว้ ณ กอง เก็บ หนังสือ ของ
กระทรวง ยุติธรรม

สำเนา เจต หมาย เหตุ การ ชำระความ แล
คำ พยาน ที่ จด ไว้ นั้น เมื่อ ได้ คัด สิ้น แล้ว ให้
ไปส่ง ยัง ราชทศกริช เลิศ ฝรั่งเศส ด้วย

ประกาศมา แต่ ณ วัน ๕ ที่ ๘ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๒
เป็นวันที่ ๕๒๑๑ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

การ พระราชกุศล เที่ยง พระ ตรุคจีน

วันที่ ๕ ที่ ๖ กุมภาพันธ์ รัตน
โกสินทร์ ศก ๑๑๒ สามวัน นี้ เป็น สมัย แห่ง
ตรุคจีน พระบาท สมเด็จพระ เจ้า อยู่ หัว
เคย บำเพ็ญ พระ ราชกุศล ถวาย อาหาร
ยิดนทชาติ แก่ พระสงฆ์ วัน ละ ๒๐ รูป